

Dopet

T R O N S H E M L I G H E T

vägledning i den kristna trons grunder

Dopet

Bibelcitaten är hämtade från *Bibel 2000*
Copyright Svenska Bibelsällskapet

© Författarna, Pingst och Libris förlag

OMSLAG OCH FORMGIVNING Maria Mannberg

OMSLAGSBILD Ulf Sjöstedt/PIXGALLERY

TRYCK Svenska Tryckcentralen, Avesta 2006

ISBN 10 91-7195-873-8

ISBN 13 978-91-7195-873-0

Förord

DOPET HÖR TILL den kristna trons grunder. Det består av en enkel och uttrycksfull handling som alla kan förstå. Samtidigt rymmer dopet djupen av Guds vishet och rikedom.

Sedan apostlarnas dagar har den kristna kyrkan varit överens om dopets avgörande betydelse för frälsningen. ”Omvänd er och låt er alla döpas i Jesu Kristi namn, så att ni får förlåtelse för era synder”, löd Petrus uppmaning på pingstdagen. Klarare kan det inte sägas: i dopet börjar vårt lärjungaskap.

Men varför är det så viktigt? Och på vil-

ket sätt gör dopet i vatten en skillnad i en människas liv? Hur kan en fysisk handling förmedla andlig välsignelse?

Det är några av de frågor som denna skrift försöker besvara. Här tas även en rad praktiska frågor omkring dopet upp. När är människan mogen att bli döpt? Och vem kan döpa? Även områden där det bland kristna råder olika synsätt berörs.

Men framför allt är detta en skrift som vill bidra till en fördjupad insikt i dopets andliga hemlighet. Den som bara något litet förstår vad hon äger i sitt dop, blir angelägen om att dagligen leva och växa i dopets verklighet.

Det finns goda skäl att dagligen tacka Gud för dopet. Det vårt dop vittnar om – tillhörigheten hos Jesus Kristus – kan ingen beröva oss!

Ann-Charlotte Westling • Annica Björk • Beryl Lindeman • Björne Erixon • Carla Widén • Carl-Olof Nilsson • Dan Salomonsson (Sammankallande) • Göran Lennartsson • Jan-Åke Alvarsson • Joel Halldorf • Kent Cramnell • Lena Tellebo • Marcus Sönnerbrandt • Marcus Örebäck • Marianne Andreas • Martin Boström • Olof Djurfeldt • Peter Halldorf • Roine Swensson • Roland Eckerby • Sam Wohlin • Staffan Swahn • Stefan Green • Sune Elofson • Sören Perder • Ulf Sundkvist • Ulrik Josefsson • Uno Solinger

En livsberättelse

– Jag har alltid burit tron med mig, berättar Bo Lindgren.

Bo:s föräldrar var pingstväänner och han föddes in i rörelsen. Som liten följde han ofta med sin pappa på bönemöten.

– Under den tiden kände jag en längtan efter att ta steget fullt ut och överlämna mig till Gud, men av någon anledning blev det aldrig så.

Under tonåren engagerade sig Bo i både fotboll och ishockey. Under de åren mötte han mycket motstånd från sina föräldrar

och från församlingen. Barnen skulle inte få gå på bio eller vara aktiva i fotbollslaget. Det resulterade i ett avståndstagande från församlingen och föräldrarna.

– När jag blev äldre och själv fick bestämma över mitt liv släppte jag helt kontakten med kyrkan.

Bo började arbeta inom flygvapnet och kom så småningom till Uppsala, där han träffade sin blivande fru, Inger.

Inger hade under uppväxten viss kontakt med Svenska kyrkan.

– Jag har alltid trott på Gud och Jesus, och aftonbönen har alltid funnits med, säger hon.

Vardagen och helgerna innebar snart barn, arbete, motion, trädgård, resor och fester för Inger och Bo.

– Vi besökte bara kyrkan vid speciella händelser som vid dop, konfirmation och julotta.

Trots att Bo inte hade någon större kontakt med kyrkan bar han på en längtan efter Gud.

– Inom mig visste jag att Gud och Jesus fanns och höll en hand över mig, det var så jag kände det många gånger. Det var som om jag hade en grundtrygghet inom mig, en förtröstan på Jesus.

Han visste också att hans mamma bad för honom och hans syskon.

I samband med att Bo fick avtalspension, bestämde han sig för att lämna sitt gamla liv och överlämna sig till Jesus. Han berättade varken för sin fru eller sina barn om sitt beslut, utan behöll det för sig själv.

– Trots att jag hade bestämt att jag skulle lämna mitt liv till Jesus, dröjde det tre år innan jag tog det avgörande beslutet. Jag trodde aldrig att det skulle vara en så hög tröskel att passera. Trots min övertygelse om att Gud

och Jesus fanns gjorde hela mitt inre motstånd mot att lämna det liv som jag levde. Bo kände att det beslut som han fattade skulle prägla resten av hans liv.

– När beslutet var fattat berättade jag för min hustru att jag ville bli frälst och tillhöra en församling.

Bo sökte upp pingstförsamlingen i Uppsala, trots de negativa erfarenheterna från uppväxten.

Han kom i kontakt med församlingens pastor.

– Samtalet förändrade mina förutfattade meningar om pingstförsamlingar, om tvång och slutenhet.

I stället fick han en positiv och kärleksfull bild av församlingen och kände att det här var en kyrka där han skulle kunna trivas.

– En dag kommer Bo hem och säger ”Jag ska bli kristen”, berättar Inger.

– Det får du väl bli om du vill, svarade hon.

Även om Inger accepterade sin mans beslut var hon rädd för att de skulle glida ifrån varandra. För Bo kändes det som om han äntligen kommit hem. Han beskriver det inte som en himlastormande upplevelse, utan som att en underbar frid hade infunnit sig. Efter ett antal veckor beslöt sig Inger för att följa med Bo till kyrkan för att bilda sig en egen uppfattning.

– Jag hade inte haft någon kontakt med pingstvännen tidigare, för mig var det något helt främmande.

Bo döptes i pingstförsamlingen i Uppsala. Inger var med vid dophögtiden och fotograferade. Inger och Bo fortsatte att besöka kyrkan och efter en tid upplevde även Inger att hon ville ta emot Jesus och låta döpa sig. Men det var inte helt enkelt. Inger ville ha någon form av tecken. En dag när hon var ute och

cyklade och bad, som hon brukar göra, bad hon om ett alldeles särskilt tecken. Lite senare såg hon en man som lyfte blicken mot himlen. Inger tog det som tecknet på att hon skulle låta döpa sig.

Några månader efter Bo döptes även Inger i pingstförsamlingen i Uppsala.

– Jag som är så blyg skulle väl aldrig kunna tänka mig att stå där framme i kyrkan inför alla dessa människor och lämna mitt liv till Jesus.

Även Inger berättar om hur dopet i sig inte innebar någon överväldigande känsla. Där emot infann sig en stor frid. Både Inger och Bo beskriver dopet som ett naturligt steg. När de väl bestämt sig för att leva ett liv tillsammans med Jesus, var nästa steg att begrava det gamla för att uppstå till ett nytt liv tillsammans med Kristus.

För Bo och Inger har livet tillsammans med Jesus inneburit förändringar.

– Vi har det ännu bättre tillsammans som par, berättar Inger. Vi känner en större glädje och trygghet. Det är så tryggt att veta att vi vilar i Guds händer och att han har en plan för våra liv.

– Det är också skönt att veta att det finns ett liv efter detta, säger Bo. Dessutom finns det alltid någon man kan vända sig till, oavsett omständigheter.

De är båda mycket tacksamma för den församling de tillhör.

– Det är så skönt att ha en fast punkt, en plats man kan komma till och där man kan dela tron med andra. I mötet med andra, när man får dela stora och små frågor, växer man som människa och i sin tro, säger Bo.

– I församlingen behövs alla med de olika gåvor vi har fått, menar Inger.

Gudslängtan

När en människa drabbas av Guds närvaro väcks både längtan och bävan inom henne. Mötet med en helig Gud attraherar, på samma gång som det avslöjar vårt inre landskap. När Petrus tar Jesus på orden och lägger ut näten på andra sidan båten, händer något som trotsar all hans tidigare erfarenhet som fiskare. Förstummad ser han båtarna fyllas av fisk, de sjunker nästan. Då händer något med honom. När Mästaren gör ett under mitt i hans verklighet, upplyser det gudomliga ljuset hans inre med full klarhet.

Petrus står inte ut med det avslöjande skenet, han kastar sig ned inför Jesus och ber honom gå: ”*Lämna mig Herre, jag är en syndare*”.¹ Förundrad hör han Jesus kärleksfullt kalla honom till ett annat slags fiske i Kristi efterföljd. Han är avslöjad, men inte förkastad. Han är förkrossad, men inte bruten. Och Petrus bestämmer sig för att följa Mästaren.

På pingstdagen, tre år senare, predikar Petrus om Jesus. Budskapet tränger in i åhörarnas hjärtan. Det går upp för de judar som lyssnar att den Jesus från Nasaret som förkastats av deras ledare och korsfästs av den romerska makten i själva verket var den Messias som Gud sänt från himlen. De inser nu också sin delaktighet i det som skett med Jesus. De känner sitt behov av omvändelse, men vet inte hur det ska gå till.

”*Vad skall vi göra?*”, frågar de Petrus.

Han svarar: ”*Omvänd er och låt er alla*

*döpas i Jesu Kristi namn så att ni får förlåtelse för era synder. Då får ni den Helige Ande som gåva”.*²

Efter att ha vandrat med Jesus, hört hans undervisning och blivit vittne till hans död och uppståndelse kan Petrus visa på den väg till försoning som Gud öppnat för mänskan: omvändelse och dop i Jesu namn.

Dop praktiseras av nästan alla kristna kyrkor och samfund. Men vad är dopets bibliska innebörd? Måste man döpas för att bli en kristen? Hur ser förhållandet mellan dop och församlingssamfund ut? När skall man döpas? Och hur bör dopet gå till?

Utan anspråk på att uttömma ämnet vill vi i den här skriften försöka bearbeta några av de grundläggande frågorna om det kristna dopet.

Det frälsande dopet

Oavsett dopsyn och praxis är de flesta kyrkor överens om dopets avgörande betydelse för den som vill lära känna Gud. I Nya testamentet ser vi hur tron och dopet hör nära samman. Jesus själv talar om sambandet mellan tron och dopet. I Markusevangeliets version av missionsbefallningen säger han: *”Gå ut överallt i världen och förkunna evangeliet för hela skapelsen. Den som tror och blir döpt skall räddas.”*³

Precis som Paulus framhåller att vi är frälsta genom tron,⁴ menar Petrus att vi blir räddade genom dopets vatten.⁵ Samma verklighet förknippas alltså med både tron och dopet. Den som lyssnar till evangeliet inbjuds att tro budskapet och att genom dopet ta emot räddningen och det nya livet. Tro och dop är den väg Skriften anvisar till frälsning och gudsgemenskap.

Dopet är en synlig handling utförd av människor, som innehåller en dold verklighet där Gud handlar med den som blir döpt. Dopet är därför mer än en offentlig bekännelse. Vi döps till livsgemenskap med Jesus Kristus och med församlingen, som är Kristi kropp på jorden.⁶ Nya testamentet framställer dopet som en omistlig del av Guds nyskapande verk för att rädda människan. Genom dopet tar vi emot helande från den grundskada i relationen till Gud och oss själva som synden tillfogat oss.

Dopet har sin källa i Guds gärning genom Kristus för att rädda människan och föra henne tillbaka till sig själv. Hos den som genom omvändelse och dop överlåter sig åt Gud sker en inre förvandling, ”en ny födelse”.⁷

Ande och materia

Hur kan en handling utförd med vanligt vatten ha andlig betydelse? Gör det någon skillnad att bli nedsänkt i en bassäng med samma sorts vatten som det vi dricker eller tvättar oss med?

Det finns ingen magi i dopvattnet, men för kristen tro är det inget märkligt att materien förmedlar en andlig verklighet. Ordet blev kött när Jesus föddes. Guds son fick en vanlig mänsklig kropp. Denna händelse, som utgör evangeliets brännpunkt, kallar vi *inkarnationen*. I nattvarden bryter vi bröd som bakats på vanligt sätt och dricker ur bägaren av det som kommer från vinstocken, men erfar en andlig verklighet. I dopet sänks vi ner i vanligt vatten, den som döper uttalar den kristna bekännelsen över oss och Anden verkar till rening och pånyttfödelse.⁸

Det råder alltså ingen motsättning mellan

andligt och materiellt. Människan är både kropp och ande. Frälsaren och Skaparen är ett. Gud finns mitt i vår vardagliga verklighet. Frälsningen gäller hela människan. Guds härlighet möter oss genom det jordiska i dop och nattvard, eftersom han är inkarnationens Gud.

Genom sin Ande påverkar Gud en människa och drar henne till sig. Men av respekt för människans integritet tvingar han sig aldrig på henne. Gud inväntar vårt gensvar. I Uppenbarelseboken säger Jesus att han *”står vid dörren och bultar. Om någon hör min röst och öppnar dörren skall jag gå in till honom och äta med honom och han med mig.”*⁹ För den människa som längtar efter denna nära gemenskap med Gud är omvändelse och dop vägen. Först när människan svarat ”ja” till kallelsen påbörjar Gud sitt nyskapande verk inom henne. Omvändel-

sen är människans svar på Guds kallelse, ett gensvar som han väntar på.

När folket på pingstdagen blev träffade av Ordet och undrade vad de skulle göra, fick de uppmaningen att omvända sig och låta sig döpas i Jesu namn. Dopet är omvändelsens slutfas, då människan vänder sig från sitt gamla liv och begraver det med Kristus. Den nya födelsen är Guds handlande med den som i tro vänder sig till honom. Båda dessa verkligheter – omvändelsen och pånyttfödelsen – är alltså närvarande när människan i dopets vatten möter Guds nyskapande nåd.

Förebilder

Dopets element är vattnet. Vatten kan både ge liv och orsaka död. I Gamla testamentet finns händelser som förebildar det kristna dopet. I Första Mosebok berättas om den

översvämningkatastrof som ödelade nästan allt levande på jorden.¹⁰ Samma vatten som då utsläckte liv, lyfte och räddade Noa och dem som befann sig i arken. Aposteln Petrus anknyter till detta när han undervisar: ”På samma sätt räddas ni nu av vattnet i dopet... och ni räddas genom att Jesus Kristus har uppstått.”¹¹ Arken förebildar räddningen genom Kristus som dog för våra synder och som uppstod för att återge oss livet med Gud.

När det israelitiska folket befrias ur Egypten flyr de genom ökenområdena, förföljda av Faraos här. Genom ett gudomligt ingripande öppnas en väg för det trängda folket tvärs igenom Sävhavet.¹² På andra sidan sjunger israeliterna lovsång till Herren som räddat dem undan Faraos här. Gudsfolkets räddning gick alltså genom vattnet till ett nytt liv. Paulus anknyter till händelsen när

han manar församlingen i Korinth att leva ett heligt liv.¹³ Folket som flydde från Egypten blev ”döpta i molnet och i havet till gemenskap med Mose”. Ändå följde de inte Moses vägledning utan gick sin egen väg. Paulus utmanar nu oss som blivit döpta till Kristus att följa hans ledarskap.

Den reningsrit som hörde till invigningen av det israelitiska prästerskapet förebildar också det nytestamentliga dopet. Prästerna skulle renas i vatten och bestrykas med helig smörjelseolja och blod innan de kunde kläs i sina prästerliga kläder och göra tjänst inför Guds ansikte.¹⁴ Det är inte svårt att här se paralleller till det kristna dopet. Blodet representerar Kristi offer till våra synders förlåtelse. Vattnet är en bild av den renande kraft som erbjuds i dopet. Smörjelseoljan pekar på uppfyllelsen av Helig Ande som hör samman med dophandlingen. Den för-

kunnat hur den som låter döpa sig förenas med Gud, samtidigt som hon utrustas för helig tjänst.

Den redan citerade versen från Apostlagärningarna 2:38 visar vad Gud gör i den människas liv som låter döpa sig. Guds handlande innebär att människan får del av förlåtelse (rening från synd och befrielse från dess skuld) och gudsgemenskap (den Helige Andes gåva). Döpet innebär att människans liv knyts samman med Jesus Kristus. Förlåtelsen har sin grund i att Jesus burit mänsklighetens synd genom att dö på korset.

Den Ande vi får som gåva är samma Ande med vilken Gud uppväckte Kristus från de döda.¹⁵ Den Helige Ande ges inte som belöning åt den som visat sig värdig eller presterat tillräckligt. I stället utlovas Anden till var och en som döps. Löftet om gåvan gäller alla oavsett vilken tid vi lever i och var vi bor.¹⁶ I

döpet helgas alltså människan genom *förlåtelsen* och genom *Andens gåva*, och invigs till livslång gemenskap med Kristus.

Jesus och Johannesdöpet

I Nya testamentet finns också ett nära samband mellan det kristna döpet och Johannes Döparens verksamhet. Denne profetgestalt samlade skaror som ville höra hans utmanande förkunnelse, en förkunnelse som väckte längtan efter förändring. För dem som ville bekänna sin synd och börja ett nytt liv erbjöd Johannes dop i floden Jordans vatten. Han förkunnade ”*syndernas förlåtelse genom omvändelse och dop*”¹⁷ men pekade samtidigt fram mot Messias¹⁸ som skulle komma. När han jämför sin egen uppgift som dopförrättare med Messias säger han: ”*Jag döper er med vatten för omvändelsens skull. Men han som*

kommer efter mig är starkare än jag... han skall döpa er med helig Ande och eld".¹⁹

Det är betecknande att Jesus kommer till Johannes för att låta döpa sig av honom. Först vägrar Johannes. Jesus behövde ingen omvändelse. Men på samma sätt som Guds son i födelsen identifierar sig med människorna genom att få en mänsklig kropp, gör han sig i dopet till ett med syndare. Johannes protest besvaras av Jesus: *"Låt det ske. Det är så vi skall uppfylla allt som hör till rättfärdigheten"*.²⁰

Här börjar Jesu vandring mot Golgata. Det är efter hans dop som Johannes säger om Jesus: *"Där är Guds lamm som tar bort världens synd"*.²¹ I dopet blev Jesus utrustad med Andens kraft och inledde därmed sin profetiska tjänst. Johannesdopet förebådade Jesus Kristus och det frälsningsverk han snart skulle utföra.

Nya testamentet visar senare att Johannesdopet inte var identiskt med det kristna dopet. När aposteln Paulus börjar missionera i Efesos träffar han några lärjungar.²² Hans första fråga till dem är om de tagit emot Helig Ande. När de säger sig inte ens ha hört talas om Anden undrar Paulus med vilket dop de blivit döpta. De svarar: *"med johannesdopet"*.

Paulus genomför då en kristen dopförförändring. När aposteln efter dopet lägger sina händer på männen kommer den Helige Ande över dem och de börjar tala i tungor och profetera. Den Helige Andes närvaro var det tecken Johannes Döparen själv framhöll som skillnaden mellan det dop han döpte med och Jesu dop. Händelsen visar hur dopet är avgörande för att få del av Andens gåva.

Dopet och identiteten

Vem är jag egentligen? Var finns min djupaste identitet som människa?

Bibeln visar hur dopet är förbundet med min identitet som människa och kristen. Enligt Jesu missionsbefallning²³ får apostlarna till uppgift att göra lärjungar av alla folk, genom att döpa dem i Faderns, Sonens och den Helige Andes namn.

Dopet sker alltså i den Treenige Gudens namn. Vad innebär det?

I Bibelns värld hör namn och identitet nära samman. När patriarken Jakob går igenom sin avgörande livskris brottas han med Gud.²⁴ Efter sin brottningskamp är han inte längre densamme. Det uttrycks genom att Gud byter ut hans namn. Han skall inte längre heta Jakob ("den som bedrar") utan får namnet Israel ("den som kämpat med Gud").

När Faderns, Sonens och Andens namn

uttalas över den som låter döpa sig får människan en ny identitet. På många håll i världen är det vanligt att den som döps också ges ett nytt namn, för att markera den nya identiteten. Precis som Jakobs möte med Gud vid vadstället, innebär mötet med Gud i dopet en avgörande vändpunkt i livet. Här sker något som på djupet bestämmer vem jag är. En kristens djupaste identitet finns i Gud. I dopet förenas jag med Gud och med de människor som valt att tillhöra honom. Liksom hela treenigheten är engagerad i människans räddning, är den Treenige Guden närvarande hos varje kristen genom dopet.

I Faderns namn

Att döpas i Faderns namn är att förenas med Skaparen, den Gud som ville mitt liv och som från första början formade människan till sin avbild.

Om Gud är min Far, är jag hans barn. Redan före världens skapelse utvalde Gud oss till barnskap hos sig.²⁵ Som barn får jag när som helst komma inför honom. I dagens samhälle värderas vi ofta efter prestation. Det påverkar hur vi ser på varandra och på oss själva. Ibland spiller det även över på vår gudsrelation. Vi ifrågasätter om vi duger, om vår andlighet håller måttet. Men så ser inte Gud på oss! I hans ögon är vi hans älskade barn.

Det lilla barnet behöver inget prestera för att bli accepterat av sina föräldrar. Bland det mest revolutionerande med Jesu undervisning var att han beskrev relationen till Gud som ett förhållande mellan ett barn och en far. Vi är älskade av Gud och får genom Kristus rätten att vara Guds barn.²⁶ Jesus använder inte bara själv tilltalsordet ”Fader” om Gud, han uppmanar sina lärjungar att be på samma sätt. I en av sina liknelser beskriver han Gud

som en far som i gränslös kärlek väntar på sonens hemkomst och som med samma kärlek är beredd att förlåta allt.

När Paulus skriver till de kristna i Galatien framhåller han betydelsen av hur vi relaterar till Gud. Han skriver: ”*Alltså är du inte längre slav, utan son.*”²⁷ Vi har lätt att lägga på oss själva krav och förväntningar. När vi genom våra handlingar försöker behaga Gud blir vi slavarbetare som vill vinna Guds gillande. Men Nya testamentets beskrivning av vår gudsrelation är barnets förhållande till sin far. Vårt barnskap grundar sig inte på gärningar utan är ett privilegium som vi fötts till genom dopet. Är vi döpta i Faderns namn är vi också hans barn. Livet igenom får vi återvända till vårt dop: i denna yttre handling får vi förankra vårt barnskap hos Gud. Till det barnskapet hör hoppet om en framtid, och ett arv som väntar Guds barn.²⁸

I Sonens namn

Att döpas i Sonens namn är att förenas med Jesus Kristus. Hans död och uppståndelse blir grundackordet för mitt liv.

När Paulus undervisar de kristna i Rom om ett heligt liv skriver han: ”*Vet ni då inte att alla vi som har döpts in i Kristus Jesus också har blivit döpta in i hans död? Genom dopet har vi alltså dött och blivit begravda med honom för att också vi skall leva i ett nytt liv, så som Kristus uppväcktes från de döda genom Faderns härlighet.*”²⁹

Paulus talar om dopet som död, begravning och uppståndelse. För den som lyssnat till evangeliet och bestämt sig för att ta emot Kristus är dopets innebörd uppenbar. Att nedsänkas i dopvattnet och därefter lyftas upp motsvarar två aspekter av dopets verklighet. När vi sänks ned i vattnet lämnar vi det gamla livet och dör med Kristus. När vi

lyfts upp ur vattnet börjar ett nytt liv genom att vi uppstår tillsammans med Kristus.

Här ligger också ett entydigt löfte om evigt liv. Liksom Fadern uppväckte Kristus från de döda ska vi en dag uppstå till ett nytt liv genom Kristus. Dopet handlar alltså om en radikal *nystart*. Jag får lämna mitt gamla liv bakom mig, jag får börja på nytt med helt nya förutsättningar. ”*Den som är i Kristus är alltså en ny skapelse, det gamla är förbi, något nytt har kommit.*”³⁰ Dessa verkligheter som dopet gestaltar – döden och uppväckelsen från de döda – visar hur påtagligt människan förändras i dopet. Hon tar emot en ny identitet som består livet igenom och som hon behåller in i evighetens värld.

Paulus undervisning i Romarbrevet riktas till dem som redan är döpta. Han vill att de ska inse sin sanna identitet och förstå vad det innebär att leva som kristen. Dopet är början

på en *ny livsstil*. Genom dopet har syndens makt över våra liv brutits, vi har ju dött bort från det gamla livet. Låt det få konsekvenser i era liv, manar Paulus. Låt det nya livet bli synligt! Lev på ett nytt sätt! Låt inte synden, som ni har dött bort ifrån, ha inflytande utan ställ era kroppar till Guds förfogande.³¹

I den Helige Andes namn

Att döpas i den Helige Andes namn är att förenas med Anden. Vi har redan sett att Andens gåva utlovas till den som döps.³² Anden har dragit människan mot Kristus och fört henne till omvändelse. Genom Anden erfar vi både Guds kärlek och vårt behov av räddning.³³

Den Helige Ande gör Jesus och hans fräl-sande gärning levande för oss. Anden är livets Ande, som föder människan på nytt. Men till dopet hör också ett löfte om att ”få Helig

Ande”³⁴, bli ”fylld av Anden”³⁵ eller ”döpas med Helig Ande”.³⁶

I Apostlagärningarnas åttonde kapitel beskrivs hur evangeliet först förkunnades i Samaria. Evangelisten Filippus döpte de ny-omvända i vatten, men eftersom de ännu inte fått den Helige Ande reste två av apostlarna upp från Jerusalem. När Petrus och Johannes lade sina händer på de nydöpta uppfylldes de av Helig Ande. Skildringen visar hur det finns ett nära samband mellan dopet i vatten och mottagandet av Anden, samtidigt som dessa båda erfarenheter inte är identiska. Berättelsen är också ett exempel på den praxis som tillämpades i den unga kyrkan att efter dopet lägga sina händer på de nydöpta och be om Helig Ande. Inte sällan hörde man de nydöpta tala i tungor eller profetera³⁷, ett tecken på att bönen blivit besvarad.

Genom Andens gåva får vi del av hela

Guds fullhet. Anden är den Hjälpare Jesus lovade sända när han talade med sina lärjungar om att han skulle lämna dem.³⁸ Gemenskapen med den Helige Ande ger människan en personlig förbindelse med himlens Gud. Vår karaktär mognar till Kristuslikhet när vi bär Andens frukt: ”Kärlek, glädje, frid, tålmod, vänlighet, godhet, trofasthet, ödmjukhet och självbehärskning.”³⁹

Genom Andens gåvor kan Gud göra mig till en kanal som förmedlar välsignelse till andra.⁴⁰ Andens gåvor tydliggör Guds närvaro. De uttrycker Guds tankar om dåtid, nutid och framtid. De förmedlar helande och upprättelse. Andens gåvor förmedlar Guds kärlek och närvaro i församlingen. Jesus lovade sina lärjungar att när Anden kom skulle de få kraft att bli hans vittnen.⁴¹ Detsamma sker genom Andens närvaro idag. Han ger kraft, mod och inspiration att berätta för

andra om Jesus Kristus och levandegöra honom i världen.

Vi har sett hur dopet skänker människan en ny identitet: förenad med den Treenige Guden. I dopet finns en outtömlig källa till andlig förnyelse.

Dopet och församlingen

När Petrus på pingstdagen predikat för folket i Jerusalem och många gett sitt gensvar genom att omvända sig och bli döpta, växte församlingen med tretusen personer.⁴² De nydöpta förenades inte bara med Kristus utan också med de redan troende. Under de följande åren växte församlingen oavbrutet genom att nya människor förenades med dem.⁴³

Men till en början var det endast judar som kom till tro och döptes. När Petrus predikar för Cornelius och människorna i hans

hus överskrids denna etniska gräns.⁴⁴ Petrus inser att de blivit fyllda av Helig Ande och är då angelägen om att de även blir döpta i vatten. Dessa icke-judar blev nu en del av den kristna församlingen. Det är detta Paulus senare reder ut i Galaterbrevets tredje kapitel: *”Är ni döpta in i Kristus har ni också iklätt er Kristus. Nu är ingen längre jude eller grek, slav eller fri, man eller kvinna. Alla är ni ett i Kristus Jesus.”*

Här sker en omvälvande förändring. Gamla gränser – gränser som grundade sig på folktillhörighet, social ställning eller kön – gällde inte längre. Tillhörigheten till församlingen stod över alla dessa gränser. Döpet är porten till denna gemenskap.

Att döpas in i Kristus är alltså att döpas in i en gemenskap med alla andra som tror på Jesus, och därmed bli en del av den kristna

församlingen. Ett kristet liv utan samhörighet med andra troende var otänkbart för de första kristna. Nya testamentet betraktar den kristna gemenskapen som något så förtroligt och avgörande att den kallar församlingen för ”en kropp”, eller för ”Kristi kropp”.

Ordet medlem, i biblisk mening, är alltså inte en föreningsteknisk term, utan hör hemma i den organiska enhet – kroppen – som församlingen utgör. En lem skild från den mänskliga kroppen kan inte överleva. Så är också vi beroende av varandra för att vårt andliga liv ska bevaras friskt. Genom dopet blir jag en lem bland andra lemmar i Kristi kropp. Det kristna livet odlar ingen individualistisk kultur. ”Lider en kroppsdel, så lider också alla de andra.”⁴⁵ Orkar jag själv inte be, finns det andra i ”kroppen” som ber åt mig.

Denna nya tillhörighet utgör en världsvid gemenskap. Vart jag än kommer i värl-

den kan jag hitta syskon, människor som är döpta in i samma folk, samma familj.

Men den har också en mer närliggande dimension. I dopet förenas vi med en lokal församling. Där får vi vår tillhörighet, där finns människor vi är ansvariga inför och där får vi tjäna med våra gåvor. Den lokala kristna församlingen utmanas idag på samma sätt som på Nya testamentets tid att vara en gemenskap som inte tar hänsyn till etniskt ursprung, social ställning eller kön.

Dopet som ett förbund

I Bibeln beskrivs ofta förhållandet mellan Gud och hans folk som ett förbund. I antiken kunde en kung sluta förbund med underlydande furstar, eller två kungar kunde sluta förbund med varandra. Förbunden kunde ha olika karaktär, men de slöts alltid av frivilligt

av två parter som genom förbundet uttryckte sina vänskapliga avsikter mot varandra.

Förbundet var heligt och livslångt och det ingicks genom att man satt ner och åt en måltid vid samma bord. Första Moseboken beskriver hur Gud slöt ett förbund med sitt folk genom Abraham.⁴⁶ Gud lovade att vara deras Gud och att välsigna Abraham och hans efterkommande. Abraham lovade från sin sida att Herren skulle vara hans Gud. Ett förbund hade vittnen som kunde intyga att det ingåtts och det bekräftades genom ett tecken.⁴⁷ Tecknet på förbundet med Gud var omskärelsen. När Israels folk led svårt av slaveriet i Egypten tänkte Gud på sitt förbund med Abraham, Isak och Jakob.⁴⁸ Gud räddade sitt folk ur slaveriet, förde dem genom havet och räddade dem från förföljarna. Förbundet mellan Gud och folket förnyades genom Mose och folket fick lagen.⁴⁹

I Nya testamentet talar bland annat Paulus och Hebréerbrevet om ett nytt förbund. Precis som Gud räddade sitt folk från slave-riet i Egypten har Gud nu handlat i Kristus till räddning för alla som tror. Det nya förbundets tecken är inte omskärelsen utan dopet.⁵⁰ Genom dopet ger Gud oss ett tecken på att han har räddat oss och att vi tillhör honom, att vi är en del av Gudsfolket.⁵¹ Genom dopet bekräftar vi att vi vill ingå denna förbundsrelation med honom.

I vår tid kan äktenskapet utgöra en illustration av den bibliska förbundstanken. I vigseln ingår en man och en kvinna en offentlig överenskommelse, de överlåter sig åt varandra och lovar livslång kärlek. Församling eller bröllopsvittnen bevittnar överlåtelsen och kan bekräfta den. Ringen är tecknet på förbundet som ingåtts och efter vigselakten äter brudpar, släktingar och vänner en festmåltid tillsammans.

På samma sätt är dopet en förbunds-handling. Gud handlar i dopet och lovar att frälsa personen och vara hans eller hennes Gud. Den som döps erkänner sitt behov av Guds hjälp och bekänner Jesus som Herre, det vill säga lovar honom livslång lojalitet.⁵² Nattvarden är det nya förbundets måltid där Herren själv gör oss sällskap vid bordet.

Vid en bröllophögtid kan bakgrunden, kärlekshistorien, se olika ut. Ett par kan ha mötts i vuxen ålder och blivit hastigt förälskade. Ett annat par kan ha känt varandra sen barndomen och så småningom har en kärleksrelation växt fram. Det senare paret kan ha svårare att peka på en exakt tidpunkt då förälskelsen tog sin början. För bägge par-erna är bröllopet och vigseln ändå lika viktiga. Där bekräftas kärleken offentligt och får en form till skydd och stöd.

På samma sätt kan människors omvän-

delseberättelser se olika ut. Några har i mogen ålder mött Kristus på ett omvälvande sätt. I dopet synliggörs och bekräftas omvändelsen. Andra har växt upp i ett kristet hem och i en församlingsmiljö. Stegvis har tron blivit en personlig erfarenhet och beslutet att följa Kristus har mognat fram. Dopet blir därmed inte mindre viktigt. Också här blir det en klar bekräftelse på efterföljelsens beslut och en ingång till ett liv i lärjungaskap. För den som inte kan peka på en exakt tidpunkt för omvändelsen kan dopet bli desto viktigare. Från den dagen vet hon att hon bestämt sig för att följa Jesus. Hon vet att hon är döpt och tillhör nu Kristus.

Omskärelsen var tecknet för det gamla förbundet och påskmåltiden förbundets måltid. Där påmindes man om Guds räddningsaktion och gladdes över att få vara en del av Guds förbundsfolk. Omskärelsen skedde en

gång för alla, måltiden upprepades år efter år. I Nya testamentets tid sluter vi genom tro och dop förbund med Gud och med hans folk. Dopet är en engångshandling. Nattvarden däremot upprepas gång på gång. Vid denna måltid påminns vi om vad Gud har lovat i sitt förbund, vi förnyas i förbundet och gläder oss över att få vara en del av Guds folk. Samtidigt pekar nattvarden fram mot den fullkomliga gemenskapen med Gud, Lammetts bröllop.⁵³ Nattvarden är de döptas heliga gemenskap och uttrycker vår delaktighet både med Kristus och med varandra inom förbundet.⁵⁴

Dopets tidpunkt

De flesta kyrkor och samfund är överens om dopets avgörande betydelse. Vi har också alltmer berikats av varandras traditioner till

en djupare förståelse av dopets innebörd. Däremot finns skillnader när det kommer till dopets praktiska genomförande.

Det som främst har diskuterats är tidpunkten för dopet och vem som får döpas. I denna skrift har vi betonat att dopet både innebär ett Guds handlande till människans frälsning och ett gensvar från människan. Petrus lyfter i samma bibeltext fram bägge dessa sidor.⁵⁵

Till grund för pingstförsamlingarnas doppraxis finns viljan att låta dopet svara mot dessa båda avsikter. Nya testamentets dop uppfattas som en del av omvändelsen, och den personliga tron föregår därför dopet.

Här står pingströrelsen i samma tradition som baptismen som växte fram i Sverige på 1800-talet liksom den anabaptistiska rörelsen⁵⁶ med rötter i 1500-talet. Dessa rörelser har kännetecknats av en strävan att praktise-

ra dopet i överensstämmelse med urkyrkan.

Men när kan en människa sägas ha kommit till personlig tro? Vid vilken ålder är det lämpligt att bli döpt?

I de bibliska texterna sker dopet i mycket nära anslutning till omvändelsen.⁵⁷ Hovmannen som undervisats av Filippus frågade: ”*Här finns vatten. Är det något som hindrar att jag blir döpt? Han lät stanna vagnen, och båda två, Filippus och hovmannen, steg ner i vattnet, och Filippus döpte honom.*”⁵⁸ Paulus döptes tre dagar efter mötet med Jesus på Damaskusvägen och omedelbart efter att lärjungen Ananias visat honom Vägen.⁵⁹

Några generella regler vad gäller ålder och tidpunkt för dopet i förhållande till omvändelsen kan inte ges. Varje människas väg är personlig och skillnader i bakgrund, mönad och utveckling gör att det kan variera väsentligt. När en person som gärna vill bli

döpt hindras på grund av familjeförhållanden eller liknande uppstår en situation som ställer särskilda krav på pastoral omsorg och vishet från församlingens sida.

Dopets utförande

Hur bör ett dop utföras?

Paulus beskriver dopet som en begravning och en uppståndelse med Kristus.⁶⁰ Dop genom nedsänkning svarar bäst mot denna innebörd. Nedsänkningen gestaltar begravningen. Upplyftandet ur vattnet uppståndelsen. De historiska källorna visar att detta dop sätt dominerade i den tidiga kyrkan. Att andra former undantagsvis tilläts hade praktiska orsaker, såsom brist på tillräckligt med vatten. Med tiden kom det som till en början varit undantag att bli regel på många håll.

Vem kan döpa? Dopet är församlingens

uppdrag och innebär att den döpte förenas med församlingen, inte bara i andlig mening, utan med en lokal församling. Dopet bör därför ske i samförstånd med den lokala församlingen och av en person som har dess förtroende. Tron på det allmänna prästodomet har i pingstförsamlingarna inneburit att dopet inte nödvändigtvis måste utföras av en pastor. Det kan även genomföras av någon annan som har församlingens förtroende och uppdrag.

Utformningen av dopakten bör ske så att den uttrycker dopets innebörd. När den som blir döpt bär en vit dräkt symboliseras dopet som en rening och ett iklädande av den nya människan.⁶¹ Detsamma kan uttryckas genom att personen döps i sina vanliga kläder och efteråt ikläds vita kläder, något som var mycket vanligt i fornkyrkan.

I enlighet med missionsbefallningens ord

och i gemenskap med den kristna kyrkan över hela världen sker dopet i Faderns, Sonens och den Helige Andes namn. Den Tre-enige Gudens namn uttalas över den som döps. För att dopets karaktär av offentlig bekännelse och överlåtelse åt Kristi kropp inte skall gå förlorad, är det naturligt att dopet sker i församlingens gemenskap, i någon form av gudstjänst.

Dopförrättare och församlingsledare bär ansvar för att dopet föregås av dopsamtal. Den som kandiderar för dop måste genom bibelstudium göras medveten om att dopet är förpliktande och en handling med livsavgörande konsekvenser. Att döpas till Kristus är att överlåta sig till ett liv i lärjungaskap med Jesus som Herre.⁶²

Som vi har sett i de nytestamentliga texterna praktiserade man i urkyrkan handpåläggning och förbön efter dopet. Man bad

att den nydöpte skulle bli uppfylld av Helig Ande. Handpåläggningen får inte slarvas med eller utföras rutinmässigt, utan bör ske med omsorg och förväntan.

Att leva i sitt dop

Innan Jesus inledde sin offentliga verksamhet blev han döpt av Johannes döparen. När Jesus hade fullbordat sin gärning på jorden och skulle lämna sina lärjungar gav han dem uppmaningen: *”Gå därför ut och gör alla folk till lärjungar: döp dem i Faderns och Sonens och den helige Andes namn och lär dem att hålla alla de bud jag har gett er. Och jag är med er alla dagar till tidens slut.”*⁶³

Missionsbefallningen är en kallelse att göra alla folk till lärjungar. Den förverkligas när de som kommit till tro blir döpta i Faderns, Sonens och den Helige Andes namn,

och därefter undervisas om ”alla de bud” Jesus har gett.

Dopet är alltså en del av missionsuppdraget. Men uppdraget är inte fullbordat i och med att en människa blivit döpt. Undervisning, andlig vägledning och själavård är en del av missionsuppdraget för att den nykristne ska växa i sitt dop. Dopet är början, här inleds ett liv i efterföljelse som får praktiska och moraliska konsekvenser i lärjungens liv.

Vi blir döpta för att vi ska leva i vårt dop. Livet igenom utmanas vi att låta dopets verklighet forma våra liv. Dopet är inte bara dörren in i ett kristet liv. Det är den grund som allt annat byggs på. Vi får ständigt återvända till vårt dop för att påminnas om vårt barnaskap. Genom dopet är vi frikända från syndens makt. Dophandlingen, som ingen kan beröva oss – den har ju ett datum i våra

liv! – är den yttersta bekräftelsen på vår tillhörighet hos Kristus.

Utmaningen är att låta dopet bli mer än ett vackert minne. Det är en verklighet att leva av. En gåva att dagligen tacka för. En hemlighet att växa i för att ”förvandlas till en och samma avbild”.⁶⁴ Genom att leva i vårt dop blir vi det vi redan är i Kristus!

Denna skrift har velat visa att det Gud gör i dopet har betydelse för en människas hela liv. Dopet är inte en isolerad handling i vårt livs historia. Genom att förena oss med Gud och Kristi kropp, som är församlingen, utgör det källan till en livslång förnyelse. Ur denna Andens källa får vi dagligen dricka, oss själva och andra till liv!

Noter

- ¹ Lukasevangeliet 5:8
- ² Apostlagärningarna 2:37–38
- ³ Markusevangeliet 16:15–16
- ⁴ Efesierbrevet 2:8
- ⁵ Första Petrusbrevet 3:21
- ⁶ Apostlagärningarna 2:41
- ⁷ Johannesevangeliet 1:12–13
- ⁸ Efesierbrevet 5:25–26
- ⁹ Uppenbarelsboken 3:20
- ¹⁰ Första Moseboken 6:5–20
- ¹¹ Första Petrusbrevet 3:21
- ¹² Andra Mosebok 14:15–24
- ¹³ Första Korinthierbrevet 10:1–5
- ¹⁴ Andra Moseboken 29:4–12

- 15 Romarbrevet 8:11
- 16 Apostlagärningarna 2:39
- 17 Lukasevangeliet 3:3
- 18 Messias betyder ”den smorde”, på grekiska Kristus.
- 19 Matteusevangeliet 3:11
- 20 Matteusevangeliet 3:15
- 21 Johannesevangeliet 1:29. Johannesevangeliet nämner inte uttryckligen Jesu dop, men det finns underförstått när Johannes döparen talar om hur Anden sänkte sig över Jesus som en duva.
- 22 Apostlagärningarna 19:1–6
- 23 Matteusevangeliet 28:16–20
- 24 Första Moseboken 32:27–28
- 25 Efesierbrevet 1:4
- 26 Johannesevangeliet 1:11–13
- 27 Galaterbrevet 4:7
- 28 Första Johannesbrevet 3:1–2
- 29 Romarbrevet 6:3–4
- 30 Andra Korinthierbrevet 5:17
- 31 Romarbrevet 6:6–14
- 32 Apostlagärningarna 2:38
- 33 Johannesevangeliet 16:7–11
- 34 Apostlagärningarna 8:14–19
- 35 Apostlagärningarna 9:17
- 36 Apostlagärningarna 11:16
- 37 Apostlagärningarna 19:6
- 38 Johannesevangeliet 14:12–16
- 39 Galaterbrevet 5:22
- 40 Första Korinthierbrevet 12:7–11
- 41 Apostlagärningarna 1:8
- 42 Apostlagärningarna 2:41. Bibel 2000 översätter: ”ökade de troendes antal”, 1917: ”så ökades församlingen”. Grekiskan har ingen bestämning, utan säger endast att 3000 lades till.
- 43 Apostlagärningarna 2:47
- 44 Apostlagärningarna 10
- 45 Första Korinthierbrevet 12:26
- 46 Första Moseboken 17:1–12
- 47 Första Moseboken 31:44–48
- 48 Andra Moseboken 2:24

- 49 Andra Moseboken 34:10, 27
- 50 Kolosserbrevet 2:11-15
- 51 Galaterbrevet 3:27-29
- 52 Första Petrusbrevet 3:21-22
- 53 Uppenbarelseboken 19:6-9
- 54 Första Korinthierbrevet 10:16-18
- 55 Första Petrusbrevet 3:21-22
- 56 Anabaptismen var en radikal reformatorisk rörelse i Centraleuropa. Mennoniterna är en nutida anabaptistisk rörelse.
- 57 Apostlagärningarna 8:26-39, 10:44-48, 16:28-34
- 58 Apostlagärningarna 8:36-38
- 59 Apostlagärningarna 9:17-18
- 60 Romarbrevet 6:1-14
- 61 Efesierbrevet 4:22-24
- 62 *Gudstjänstboken* ger förslag på hur bekännelsen kan formuleras, *Gudstjänstboken*, Libris 2005, s. 51-52
- 63 Matteusevangeliet 28:19-20
- 64 Andra Korinthierbrevet 3:18